

## Trocha sokolské nostalgie

– a neúplný archiv

### Část pátá

Sokolská organizace v první polovině roku 1980 žije ve znamení návštěvy br. Veselého, náčelníka ústředí Sokola v exilu se sídlem v Curychu. Účelem jeho návštěvy bylo ustavení Sokolské župy v Austrálii. Po jednáních s jednotou v Sydney a v Canbeře byl ustaven župní výbor složený se zástupců všech tří jednot.

V březnu vychází první číslo Hlasů a ohlašuje pravidelnou Sokolskou hlídku a ta pak se zdá být skutečně pravidelnou. (Mám, bohužel, k dispozici jen několik prvních čísel.) V Hlasech je uveřejněna zpráva o dubnovém Dnu v přírodě (ve Wonga Park), kterého se účastnilo 130 lidí a úspěšného květnového Večera májové poezie, který v Sokolském národním domě pořádalo Divadlo. V Sokolském národním domě probíhala celá řada dalších akcí, z nichž nejúspěšnější (došlo i k jeho repríze) byl nepochybně pořad uskutečněný 13. dubna „Muziky, muziky – procházka písničkami 1910-1980“. Pořad zorganizoval člen Divadla M. Směták, jehož otec – populární zpěvák z Brna – na návštěvě v Melbourne, projevil ochotu v Národním domě vystoupit. Vedle Smětáka staršího a mladšího vystoupily sestry Mendanovi, I. Nicholas, manželé Šimákoví, P. Petr, Š. Puček, L. Zach, R. Suran a N. Novotná. Záznam uvádí, že br. pokladník byl velice potěšen.

Valná hromada konaná 7. června 1980 zvolila nový výbor ve složení: starosta: J. Vozábal, místostarosta J. Kopecký, jednatel J. Voborský, pokladník J. Kadaně, náčelník V. Chaloupka, náčelnice V. Šustková, zapisovatelka M. Dubová, tisková referentka J. Rojerová, vzdělavatel J. Horný, matrikář J. Schoenpflug, zábavní referent L. Močička, vedoucí odbíjené J. Knob.

V Hlasech č.7. (24.6.) Jiří Šimák oznamuje úterní večery – první v červenci byl o V+W (jako autor pořadu je uveden A. Nebeský) a srpnový byl věnován Jaroslavu Haškovi (pořad sestavil Petr Pavel). Podle archívních záznamů se konalo několik dalších večerů, podrobnosti ale nejsou uvedeny. Osvětové činnosti se články v Hlasech průběžně věnují J. Horný a J. Tůmová (např. Dějiny sokolstva v č.8).

V červenci Sokol spolu s Rodičovským sdružením uspořádal Dětský karneval a bylo ohlášeno otevření Národního domu každý čtvrtek od 15.00 pro šachy, stolní tenis a nebo jen společenská setkání. V srpnu se konalo hudební pásmo „Beskyde, Beskyde“ s recitací a světelnými obrazy. Také byla vyspána loterie „Zlatá bonanza“ a zápis říká: *„organizace podobných podniků, jejichž hlavním cílem je získat prostředky na úhradu splátek, vyžaduje mnoho nezištné, obětavé a často nevděčné práce a proto děkujeme všem sestrám a bratrům, kteří obětují nejen čas, ale často i finanční prostředky.“*

Valná hromada konaná 15. července 1981 zvolila výbor ve složení: starosta J. Horný, místostarosta J. Schoenpflug, jednatel J. Voborský, pokladník J. Kadaně, náčelník J. Tůma, místonáčelník R. Brodecký, náčelnice V. Šustková, vedení Národního domu J. Knob, zapisovatelka M. Dubová a členové – Gráf, Culka, Tikal, Růžič, Novák, Kopecký Warren, Ambrož, Gráfová, Tikalová, Voborská, Růžičková, Skálová, Kadaňová, Rojerová, Chaloupková, Tůmová.

Během funkčního období nově zvoleného výboru byla opět pořádána celá řada akcí. Annenská pouť, kde děti recitovaly českou poezii a oslava Svátku matek, koncert českých a slovenských písní organizovaný Československým sdružením ve Victorii, kde účinkovali členové sydneyjské opery M. Šimková, El. Alien, O. Sanderson-Smith, J. Turner, A. Higginson, L. Bennett a pěvecká skupina vedená V. Procházkou. Hudebně doprovázel V. Procházka a orchestr E. Zlatého. Úspěšný byl i Sokolský ples a večere s programem a tancem pořádaný v dubnu 1981 Fondem Charty 77 (Fond byl veden E. Gregovou-Beward) ve prospěch podpory pro perzekuované disidenty v Československu.

Záznam z valné hromady konané 17. června 1982 konstatuje: *„Díky neúnavné a obětavé pomoci a vytrvalé práci – bohužel jsou to většinou stále titíž bratři a sestry, Národní dům může plnit úkoly vytvořit středisko, ve kterém se naši krajané mohou cítit jako doma.“*

Rezignaci oznámil J. Kadaně a J. Voborský. Nový výbor byl zvolen ve složení: starosta J. Schoenpflug, místostarosta R. Brodecký, jednatelka M. Dubová, pokladní J. Skálová, náčelník J. Tůma, místonáčelník R. Brodecký, náčelnice V. Šustková, vzdělavatelka J. Tůmová. Dodatečně pak byla správkyní domu zvolena M. Voborská.

Vedle pravidelných tanečních zábav a dalších akcí – vepřové hody a Bush Dance pořádaný skupinou odbíjené, Šibřinky a Dětské Šibřinky – za zmínku stojí večer pořádaný Melbournskou SVÚ. Beseda se spisovatelem J. Škvoreckým a jeho manželkou, spisovatelkou Z. Salivarovou. Podle archivního záznamu beseda „rozčeřila naši kulturní hladinu“. Kontraverzi také vyvolalo vzpomínkové odpoledne k 28. říjnu, kde vedle M. Smětáka a D. Urbanové zpívali rakouští zpěváci a kde „část programu byla zpívána německy a volba některých písní vyvolala nelibost, která se projevila článkem v Hlasech.“

Klidněji proběhla Mikulášská zábava, piknik v „Zátiší“ ve Wonga Park, Štědrovečerní večeře a nezbytná Silvestrovská zábava. V zápisu je konstatováno, že „docházka na cvičení není valná, bylo navrženo propagovat tzv. rodinná cvičení“. V červnu také odjíždějí někteří členové z Melbourne a Sydney na jubilejní 5. slet ve Vídni (první sokolský slet se konal v Praze 1882).

Po návratu ze sletu z výboru odchází Vlasta Šustková: „Cvičit jsem chodila jako cvičitelka a pak i jako náčelnice bez vynechání od založení až do roku 1982. Tehdy po návratu z 5. sletu v exilu jsem si uvědomila, že Sokol Melbourne nějak zapomíná na sokolské myšlenky a vzdala jsem se všech funkcí. Cvičit jsem chodila dále, ale jak říkám, sokolství se někam vytrácelo.“

Záznam dále uvádí, že: *“Sokolská župa australská bude pořádat v říjnu za účasti jednot ze Sydney a Canberry sokolskou akademii. Ženy již pilně nacvičují prostná. O ubytování hostů se postarají členové jednoty.”*

Na valné hromadě 11. září 1982 byl zvolen výbor: starosta J. Schoenpflug, místostarosta J. Horný, jednatelka M. Dubová, pokladník V. Haramul, vzdělavatelka J. Tůmová, náčelník J. Tůma, náčelnice J. Tůmová, zábavní referent P. Jankovič, hospodář L. Močička, knihovnice A. Wostrá. Členové výboru: J. Viola, Vozábal, Gráf, V. Novák, Ondřich, Růžic, sestry: Růžicová, Hellerová, Gebertová, Skálová, Soustová

Odstupující jednatelka J. Tůmová ve své zprávě valné hromadě konstatuje, že: *„na pravidelných pondělních cvičeních velmi často byla jediná cvičící žena mezi muži. V nejlepším případě jsme byly tři. Žactvo – dvě až tři. ... V posledních asi pěti týdnech vzrostl počet cvičících žen na 6, díky společnému cvičení, které připravuje župa za účasti cvičících ze Sydney a Canberry. Doufáme, že se nám tím podaří vzbudit zájem krajské veřejnosti a získat více cvičících.“*

V srpnu 1983 výbor zajistil návštěvu Karla Kryla, který se zúčastnil taneční zábavy, hlavní koncert pořádaný Sokolem a Českým divadlem se konal v divadle Phoenix v Elwoodu a SVÚ uspořádalo besedu s K. Krylem v Národním domě. Zápis konstatuje, že: *„návštěva měla neobyčejný úspěch. Na jeho vystoupení budeme dlouho vzpomínat.“* Hlasy č.24. (30.11.) oznamují Dětskou besídku a informují o Akademii 28. října, kde sletové cvičení předvedly ženy z Canberry.

Nový výbor byl valnou hromadou 11. 9. 1983 zvolen ve složení: Starosta J. Schoenpflug, místostarosta J. Horný, jednatelka M. Dubová, pokladník V. Haramul, vzdělavatelka J. Tůmová, náčelník J. Tůma, náčelnice J. Tůmová, zábavní referent P. Jankovič, hospodář L. Močička, knihovnice A. Wostrá. Členové výboru: J. Viola, Vozábal, Gráf, V. Novák, Ondřich, Růžic, sestry: Růžicová, Hellerová, Gebertová, Skálová a Soustová.

V lednu 1984 vychází prvé číslo Sokolského listu v redakci V. Haramula, který věstník rozmnožoval a vydával. V úvodu se praví: *„Tělocvičná jednotka Sokol Melbourne se rozhodla po vzoru jiných sokolských jednot vydávat svoje zprávy písemně nejen pro svoje členstvo, ale i celou veřejnost, pokud bude mít jejich adresy. Tyto zprávy budeme vydávat měsíčně, pokud nám finance vystačí a pojmenovali jsme tento věstník „Sokolský list“. V tomto listě budeme uvádět veškeré zprávy sokolské jakož i zprávy jako svatby, zasnoubení, výročí, narozeniny atd., které rádi uveřejníme. Doufáme, že tento nový Sokolský list bude rád čten.“*

S ohledem na „neutěšenou finanční situaci jednoty“ výbor také oznamuje vypsání bezúročných půjček na doby 5-6 let a doufá, že se tak podaří vytvořit situaci, v které by „se všem

výborům lehčeji pracovalo a s větší chutí, kdyby nebyl ten úrokový „bič“ nad jejich hlavou“ . (Podle záznamu výbor získal přes \$22 000, - včetně daru od penzistů - které byly okamžitě převedeny jako splátka na bankovní účet).

V záznamech je dosti dlouhý seznam již tradičních aktivit, taneční zábavy, vepřové hody a pod. Vedle toho se „klub“ penzistů pravidelně schází na „čtvrteční odpoledne“ a o oživení kulturních večerů se opět pokouší J. Šimák. Oznamuje, že první pořad bude věnován literatuře vydávané v exilu a jako další je připravován večer o dvojici Suchý-Šlitr. Dále sestra Haramulová slibuje, že po dobu šesti měsíců bude vařit obědy poslední neděli v měsíci. Bezpochyby nejúspěšnější je dubnové vystoupení komika Járy Kohouta na návštěvě z USA. V květnu pořádá Divadlo Nedělní čaj o páté, k svátku matek se koná Oslava maminek.

Současně zájem o cvičení se nezlepšuje – 2 ženy, 12 žákyň, ale nácvik Besedy „pokračuje úspěšně“. Tělocvična je ale využívána k hraní stolního tenisu a přes nedostatek místa dočasně i k hraní nohejbalu a kolové.

Valná hromada konající se 29.7.84 zvolila výbor ve složení: Starosta J. Schoenpflug, místo starosta V. Růžic, jednatelka M. Dubová, pokladník V. Haramul, náčelník J. Tůma, náčelnice J. Tůmová, osvětový referent J. Horný, společenský referent P. Janeček, hospodář V. Růžička, matrikář J. Schoenflug, knihovnice A. Wostrá, archivář a kronikář J. Viola, Volejbalový odbor J. Knob, nábor členstva Bareš, revizoři účtů Dub, J. Vaněk, právní zástupce dr. Brežný, auditor V. Špicl. Členové výboru: Ambroš, Baťa, Culková, Gráf, Gráfová, Ondřich, Petrář, Rychtrová, Růžicová, Schoenpflugová a Skálová.

Největší starostí nového výboru je stále finanční situace. Záznamy výborových schůzí vypovídají o nevyrovnané návštěvnosti pořádaných akcí a o snaze vzbudit zájem mladších generací o návštěvnost Národního domu a práci pro Sokol. Současně je konstatována snižující se účast členů na valných hromadách, členských i výborových schůzích.

Velmi dobře byl ale navštíven Kabaret sestavený a řízený R. Procházkou, jsou úspěšně organizovány autobusové zájezdy. Moravského vinobraní uspořádané J. Petráněm se zúčastnilo 141 návštěvníků a silvestrovskou zábavu navštívilo 160 hostů. Za úspěšný je označen i večer s tancem pořádaný v rámci etnických večerů ministerstvem emigrace pro skupinu tlumočnicků. V zábavné části večera zatančili Besedu i členové Sokola Melbourne.

Ve znamení zaplacení především bankovní půjčky je pak celé období od 1985 až do roku 1987. Aktivita Sokola se tedy i nadále soustřeďuje především na pořádání podniků, které pomáhají Národní dům osvobodit od hypoték. Složení výboru se podstatně nemění. V červenci 1985 je výbor opět pod vedením starosty J. Schoenpfluga. Dále byli zvoleni: místostarosta a hospodář V. Růžic, jednatelka M. Dubová, pokladník V. Haramul, náčelník J. Tůma, náčelnice a osvětová referentka J. Tůmová, zábavní referent P. Janeček, matrikář J. Dohnal, knihovnice a dobrovolná sociální pracovnice A. Wostrá, archivář a kronikář J. Viola, nábor členstva K. Bareš, revizoři účtů Dub, Vaněk, právní zástupce dr. Brežný, auditor V. Špicl. Členové výboru: F. Vozábal, K. Gráf, A. Gráfová, Čapek, Koch, Soukup, Šuma, Svoboda, Dušková, Rychtrová, J. Skálová.

Práce a oběti členů výboru, členů Sokola a podpora celé řady lidí mimo organizaci, se vyplatila. V červenci 1987 Sokolský list vychází s palcovým titulkem: **SOKOLSKÝ NÁRODNÍ DŮM PLNĚ ZAPLACEN**.

*„Když v roce 1983 byl zvolen převážně nový výbor za vedení br. Schoefluga a br. Haramula, převzal tento výbor na sebe povinnost doplatit dluh,, který byl ve výši přes šedesát tisíc dolarů, zapsaný na Sokolském Národním domě.*

*V prvním čísle Sokolského listu 1984 rozebral pokladník br. Haramul finanční situaci Jednoty, která nebyla příliš růžová. Závěr byl, vzhledem k vysokému bankovnímu úroku, že budeme naše dluhy ještě splácet po dobu 9ti roků.*

*Jak se stalo, že dnes po čtyřech letech mohli jsme napsat shora uvedený nadpis? Tvrdou prací všech výborů, vytrvalostí všech výborů, které se jen nepatrně měnily, dále houževnatostí sester, které se starají o naše penzisty, pilnou návštěvou na našich zábavách, peněžité dary na náš dům, peněžité dary na Sokolský list, členské příspěvky a nakonec bezúročné půjčky členů i*

*nečlenů, které nám zkrátily dobu splácení na polovinu. Jsme hrdí na to, že jsme všem závazkům dostáli a budeme na valné hromadě, která se bude konati 12. července, moci oznámit: "bankovní konto in credit". Pokladník V. Haramul"*

12. 7. 1987 je zvolen výbor ve složení: V. Haramul, místostarosta J. Petráň, jednatelka M. Dubová, pokladník Z. Dub, náčelník J. Tůma, náčelnice S. Richterová, matrikář J. Dohnal, zábavní referent J. Janeček, vzdělavatelka J. Tůmová, knihovnice S. Richterová, kronikář a archivář J. Viola, tisková referentka J. Tůmová, zapisovatelka Pirková, revizoři účtů J. Vaněk, J. Kadaně, právní zástupce dr. A. Brežný, auditor V. Špicl. Členové: J. Skálová, V. Brodecký, R. Sosnovec, V. Truhlář. Hospodářem byl zvolen J. Schoenflug, který po čtyřech dnech písemně rezignoval, že z osobních důvodů nemůže spolupracovat.

V květnu 1988, necelý rok po vyplacení všech půjček Národního domu, ale výbor odesílá zakladatelům Sokola a Národního domu dopis o neutěšené situaci s výzvou o pomoc.

*"Na vědomí všem zakládajícím členům TJ SOKOL v Melbourne.*

*Vážený bratře - sestro,*

*Výbor TJ SOKOL v Melbourne průběhem tohoto funkčního období několikrát projednával neutěšenou situaci při obsazování funkcí v předsednictvu SOKOLA. V nynějším volebním období nebyla obsazena funkce hospodáře (správce budovy) jakož i zábavního referenta. Výbor s velkým úsilím zajišťoval různé akce, abychom jejich příjmem kryli výdaje s naší činností (pozemková daň voda elektrika, plyn, pojištění a pod.)*

*Na čtvrtek dne 9.června 1988 v 19.30 večer svoláváme členskou schůzi TJ Sokol za účelem připravení kandidátky výboru pro nové funkční období.*

*Pokládáme si za povinnost Vás informovat o tom, že stav činnosti naší největší krajské organizace v Melbourne je katastrofální a potřebuje zaktivizování od samého základu.*

*Z funkce odchází starosta br.V.Haramul ze zdravotních důvodů, jakož i sestra jednatelka a pokladník naší jednoty.*

*Na výborové schůzi dne 12.5.1988 z 20ti. přítomných jsme nebyli schopni zodpovědně přistoupit k obsazení nejdůležitějších 5ti funkcí a proto se obracíme na Vás jako na zakládající členy Sokola o nutnou pomoc zvládnout nynější situaci, za účelem pokračování v naší krajské činnosti.*

*Značně upadla návštěva zábav, máme těžkosti s vařením a organizováním všech našich podniků, sokolovnu navštěvuje jen málo cvičenců a celkově vzato sokolovna je nevyužita.*

*Za bývalého starostenství bratra Schoenfluga a bývalého pokladníka V. Haramula, jakož i za spolupráce celého výboru a krajské veřejnosti byl náš Sokolský národní dům zaplacen a jsme bez dluhů. Hodnota našeho tak těžce splaceného stánku přesahuje půl milionu dolarů a jak se situace nadále vyvíjí, v příštím roce nebudeme mít dosti prostředků udržet a nadále spravovat náš Sokolský nár. dům bez předchozích příjmů a funkcionářů.*

*Obracíme se proto na Vás o ctěné návrhy, jak pokračovat v budoucnu, abychom zachovali největší krajskou organizaci v Melbourne. Všichni členové Sokola jsme za to odpovědni našemu ústřednímu výboru v Zurichu, australské župě v Sydney, jakož i celé krajské veřejnosti.*

*Mnozí naši členové výboru překročili hranici 70ti let a pracovali aktivně jako funkcionáři po mnoho let. Po zaplacení Nár. domu nadšení značně upadlo a je nyní na nás všech, abychom se z této svízelné situace dostali.*

*Jsme pevně přesvědčeni, že Vám, kterým odesíláme tento dopis není situace s naší organizací lhostejná a proto Vás prosíme o Vaší ct. účast na schůzi dne 9.6.1988.*

*S krajanským pozdravem:*

*Na zdar! Milena Dubová, jednatelka; Václav Haramul starosta; J. Dohnal I. místoprostarosta australské župy"*

Lze jen dodat, co konstatují záznamy: květnová taneční zábava „mírně navštívena“, v červnu „slabá účast“, v červenci „večer byl obstojný“.

Zakladatelé se skutečně vrátili. Nový výbor byl zvolen na valné hromadě 26.6.1988 ve složení: starosta J. Petráň, místoprostarosta B. Zdenek, jednatel J. Nešpor, zapisovatelka Z. Galetková, pokladník J. Kadaně, náčelník J. Tůma, náčelnice J. Nováková, matrikář J. Dohnal, zábavní referenti B. Přibilová, L. Adam, hospodář P. Pospíchal, knihovnice S. Richtrová, kronikář J. Viola, redaktorka Sokolského listu A. Wágnerová, vydavatel Sokolského listu J. Nešpor, právní zástupce dr. M. Kantor, auditor V. Špicl, revizoři M. Hájek, F. Žižka.

Zpráva z valné hromady konstatuje, že Sokol Melbourne má 232 platících členů, hlavní starostí výboru je ale oživení jejich zájmu a celou jednotu zaktivizovat. J. Petráň se snaží organizaci „omladit“ a na valné hromadě 16.7.1989 navrhuje zvolení Pavla Pospíchala starostou s úkolem jednotu oživit. Ostatní členové výboru byli zvoleni: místoprostarosta J. Schoenpflug, jednatel (nebyl zvolen), pokladník M. Hájek, vzdělavatelka J. Tůmová, náčelník J. Tůma, náčelnice J. Nováková, matrikář J. Dohnal, zábavní referent (nebyl zvolen), hospodář (nebyl zvolen), knihovnice S. Richtrová, revizoři J. Hlávka, J. Kadaně. Členové: V. Haramul, R. Kugler, M. Hemala, E. Grant, V. Sosnovec, V. Truhlář, V. Brodecký, M. Soustová. Dodatečně do výboru přijati J. Kollárová (jednatelkou od září), J. Skálová. Tiskový referent J. Spiegl (není členem výboru).

*„Jak jsem k tomu přišel?,“ vzpomíná Pavel Pospíchal, tehdy zvolený starostou. „Já jsem nikdy moc na spolkaření nebyl. Do Sokola jsem v 70tých letech sice cvičit chodil, ale už si ani nepamatuju, jestli jsem byl členem. Mně se u Sokola nelíbilo to pochodování s praporem a podobně. Do Sokola mě pak někdy v roce 1986 přitáhnul Venca Sosnovec, že bychom jako měli něco dělat. A tak jsem začal pomáhat, až jsem pak byl zvolen do výboru jako hospodář. Nakonec se mě Jarda Petráň zeptal, zda bych vzal funkci starosty. Ve stejnou dobu se začaly ozývat hlasy, že by se měl Nár. dům prodat a výtěžek darovat Armádě spásy. Tehdy tam bylo několik kamarádů, kteří chtěli něco dělat, tak jsem s tou funkcí souhlasil.“*

Zápisy výborových schůzí pak konstatují, že Národní dům je využíván jen dvakrát měsíčně. Srpnová taneční zábava je v archivu označena jako „slabá“ a stejná účast byla na vzpomínkovém večeru 20.8., kde byl promítán film o srpnové okupaci. Záříjová zábava pak má stále ještě „slabou návštěvu“, ale již v říjnu je v kronice zaznamenána větší návštěvnost: „... hlavně je potěšitelné, že přišli mladí“. Navíc se zase v tělocvičně začíná dočasně hrát i nohejbal.

V srpnu 1989 vychází Sokolský věstník pod novým názvem a s novou úpravou – Kvart.

To je ale již další kapitola.

*Aleš Nebeský*